

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

У статті досліджено сучасний стан функціонування рекреаційного туризму в Україні. Так, було окреслено проблемні аспекти та досліджено особливості ведення діяльності сучасних туристських підприємств, які спеціалізуються на сфері рекреаційного туризму, на сучасному етапі.

Ключові слова: рекреаційний туризм, активний відпочинок, туристичні ресурси, місцеві громади, туристична інфраструктура, туристичний маркетинг.

The article examines the current state of recreational tourism in Ukraine. Thus, problematic aspects were outlined and the peculiarities of conducting the activities of modern tourist enterprises specializing in the field of recreational tourism were investigated at the current stage.

Keywords: recreational tourism, active recreation, tourist resources, local communities, tourist infrastructure, tourist marketing.

Рекреаційний туризм є однією зі складових сучасної туристичної галузі. У сучасному світі він стає дедалі популярнішим, оскільки туристи все більше цінують можливості для покращення свого здоров'я та психоемоційного стану під час відпочинку в природному середовищі, використовуючи найрізноманітніші засоби відновлення. На сучасному етапі рекреаційний туризм в Україні зазнав негативного впливу від світової пандемії та військових дій на території нашої держави, тому наразі розвивається у змінених умовах, особливо у прифронтових регіонах.

Проте, важливо вже сьогодні будувати стратегію розвитку потенційних можливостей рекреаційних туризму в післявоєнний час.

Метою роботи є аналіз сучасного стану розвитку рекреаційного туризму в Україні.

Виклад основного матеріалу. Рекреаційний туризм є галуззю туризму, яка спрямована на задоволення потреб туристів у відпочинку, відновленні сил та активному проведенні часу. Він розглядається як спосіб для підтримки фізичного та психологічного здоров'я людини, а також як засіб для зняття стресу та негативних наслідків повсякденного життя.

На думку вченого Г. Горина, сутність рекреаційного туризму полягає у забезпеченні повного відновлення людини від повсякденних стресів і напруження, збереження та покращення здоров'я, а також розвитку особистості через різноманітні форми активного відпочинку або туристсько-рекреаційні заходи [1].

Рекреаційний туризм передбачає активну участь громадян у різноманітних туристичних заходах у природному середовищі,

спрямованих на поліпшення загального самопочуття, фізичного та ментального здоров'я. Він може включати в себе різноманітні види активностей, зокрема: піші прогулянки в природних парках, гірські походи, велосипедні, лижні прогулянки, водні види відпочинку, спа-процедури або відпочинок на курортах, пізнавальні екскурсії у природне середовище.

Україна має широкий спектр рекреаційних ресурсів – гірські масиви Карпат, Чорноморське і Азовське узбережжя, безліч озер, лісових масивів, мінеральних джерел тощо. Тому на території нашої держави є можливості для розвитку рекреаційного туризму. До початку військових дій Україна була популярним напрямком для здійснення рекреаційних турів та привабливою для широкого кола туристів. Наразі рекреаційні можливості найбільше використовуються в Карпатському регіоні.

За даними Державної служби статистики України, у 2023 році спостерігалось навіть зростання кількості іноземних туристів до 5%, порівняно з попереднім роком [2]. Найбільше іноземних та вітчизняних туристи відпочиває в Українських Карпатах. Цей регіон України приваблює любителів активного відпочинку, які здійснюють різноманітні види рекреаційних подорожей: гірські, піші, велосипедні походи і прогулянки, катання на лижах у зимовий період. Любителів пляжної рекреації приваблюють здебільшого українські чорноморські курорти, які в умовах військового стану не заборонені для відвідування. Це, насамперед – м. Одеса з приміськими населеними пунктами, де туристи можуть оздоровлюватися, займатися різноманітними видами рекреації, насолоджуватися теплим кліматом, морським повітрям, водоймами з мінеральною водою тощо [5, с.102].

Важливо також акцентувати увагу на збереженні природних та культурних ресурсів в контексті розвитку рекреаційного туризму, що визначається не лише екологічними чинниками, але й соціокультурними та економічними нормами. Дбайливе ставлення до природного середовища є необхідним для підтримки екологічно збалансованого розвитку туристичних регіонів, що забезпечує збереженість туристичних ресурсів та забезпечує майбутнім поколінням можливість користуватися ними в рекреаційних цілях [3, с. 66].

Взаємодія туристичних підприємств з місцевими спільнотами також відіграє важливу роль у створенні передумов для розвитку рекреаційного туризму, що є стимулом для функціонування малого та середнього підприємництва на рекреаційних територіях, сприяє підвищенню зайнятості та покращенню рівня життя місцевих громад. Крім того, рекреаційний туризм сприяє збагаченню культурного життя регіонів через підтримку мистецьких, спортивних, ремісничих, гастрономічних ініціатив, розвитку фестивального руху та інших заходів. Такий підхід сприяє створенню взаємовигідних відносин між туристами та місцевими громадами,

збереженню природних та культурних цінностей, що забезпечує сталий розвиток туристичних регіонів.

На сучасному етапі розвитку туристичної сфери України, туристичні компанії активно розробляють нові програми та маршрути для здійснення рекреаційного туризму. Наприклад, компанія «EcoRoutes» пропонує екотуристичні маршрути з екологічною освітою та активним відпочинком в заповідних територіях. З'являються нові мобільні додатки та веб-платформи, які допомагають туристам з плануванням подорожей та бронюванням послуг. Прикладом може бути додаток «Visit Ukraine», який надає інформацію про туристичні атракції, події та послуги по всій країні [4, с.36-37].

Сучасні практики рекреаційного туризму в Україні втілені в концепції готелю «Горгани». «Горгани Resort & Spa» – це сучасний курорт, розташований в серці Карпат, що пропонує відпочинок на природі з усіма зручностями та розкішним сервісом. Курорт розташований в урочищі Дімба, неподалік від курортного містечка Яремче, Івано-Франківської області. На території курорту є розкішні номери з видом на гори, відкриті тераси, ресторани з національною та європейською кухнею, спа-центр зі сучасними процедурами та масажем, а також басейн та фітнес-зал. Крім того, влітку тут організуються активні види відпочинку, такі як піший туризм, велосипедні прогулянки та верхова їзда, а взимку – лижні курорти та снігові розваги. Так, готель є прикладом туристичного підприємства, яке успішно розвиває рекреаційний туризм в Україні, а також привертає увагу як місцевих та іноземних туристів своїми високими стандартами обслуговування, вдалим розташуванням та багатими можливостями для відпочинку та релаксації [3; 4].

Важливо водночас підкреслити той факт, що стан сучасного рекреаційного туризму в Україні має ряд проблем та перешкод, які можуть стати на заваді функціонування цієї галузі. Насамперед, йдеться про недостатній розвиток туристичної інфраструктури. Серед найбільш поширених проблем можна виділити:

- відсутність якісних та комфортних автомобільних шляхів, що часто обмежує туристичний потік у певні регіони та доступ до багатьох туристичних місць;
- недостатньо розвинена мережа готелів та ресторанів, що ускладнює перебування відвідувачів, особливо в сезони пікового туризму [4, с. 36].

Іншою важливою причиною, яка може стати на заваді розвитку рекреаційного туризму в Україні є недостатній рівень сервісу. У багатьох випадках обслуговування у готельно-ресторанних підприємствах та інших туристичних закладах в Україні не відповідає міжнародним стандартам. Таким чином, кількість туристів, що відвідує нашу країну може зменшуватись. Також мо-

жуть виникати проблеми з комунікацією через відсутність англо-мовного персоналу.

Слід додати, що гальмувати розвиток рекреаційного туризму в Україні може також відсутність цілісної маркетингової стратегії підприємств, які працюють у цій галузі. Серед основних проблем можна виділити:

- низький рівень взаємодії туристичних підприємств з маркетинговими компаніями, які б відобразили всю різноманітність та привабливість туристичних об'єктів і атрактивних заходів у державі;
- недостатня кількість великомасштабних рекламних кампаній у світових медіа;
- недостатній рівень промоції туристичних маршрутів, відомих туристичних об'єктів і пам'яток культури.

Військові події у державі також негативно впливають на розвиток рекреаційного туризму. Так, відсутність стабільної впевненості у безпеці впливає на рішення іноземних туристів щодо відвідування України [5, с.103].

Висновки. Рекреаційний туризм сприяє фізичному та психологічному відновленню людини, а також має значний потенціал для розвитку місцевих громад та збереження природних ресурсів. Рекреаційний туризм як галузь туристичної сфери має значний потенціал для розвитку в Україні, зважаючи на її ресурсну базу. Але низка проблем на сучасному історичному етапі розвитку суспільства військово-політичного та маркетингового характеру стримують цей розвиток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горин Г. В. Систематизація методологічних підходів до визначення сутності поняття «рекреаційно-туристичний потенціал регіону». *Регіональна економіка*. 2014. № 2. С. 187 – 199.
2. Державна служба статистики України: статистичні дані туристичної сфери URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tur_.htm.
3. Жупаненко А. В., Семенов В. Ф. Економічний розвиток неявної інфраструктури рекреаційно-туристичної сфери *Науковий вісник Херсонського університету*. Серія: Економічні науки. Херсон, 2014. № 9. С. 65 – 68.
4. Уварова Г. Ш., Кучеренко В. С. Використання рекреаційно-туристичних ресурсів України на сучасному етапі. *Рекреаційні ресурси та послуги гостинності в регіонах України: зб. наукових праць*. Черкаси: ЧНУ, 2017. С. 34 – 39.
5. Славик Р. В. Особливості розвитку туризму та рекреації в умовах кризових процесів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Економіка. 2022. Вип. 2. С. 97 – 104.